

**Euroopa maastikukonventsioon ***

Firenze, 20. oktoober 2000

Preambul

Euroopa Nõukogu liikmesriigid kui käesoleva konventsiooni allkirjastajad,

võttes arvesse, et Euroopa Nõukogu eesmärk on ühiste ideaalide ja põhimõtete kaitsmise ja teostamise nimel nõukogu liikmete vahel suurema ühtsuse saavutamine, mille poole püüeldakse peamiselt majandus- ja sotsiaalvaldkonna lepete abil;

olles huvitatud sotsiaalsete vajaduste, majandustegevuse ja keskkonna vahelisel tasakaalustatud ja harmoonilisel suhtel põhineva säästliku arengu saavutamisest;

tõdedes, et maastik pälvib kultuurilises, ökoloogilises, keskkonnavalas ja ühiskondlikus valdkonnas suurt avalikkuse huvi ning on kasulik majandusressurss, mille õige kaitse, korraldus ja planeerimine võib kaasa aidata töökohtade loomisele;

teadvustades maastiku tähtsust kohalike kultuuride kujunemisel ning selle rolli Euroopa loodus- ja kultuuripärandi ühe põhiosana, mis edendab inimeste heaolu ning aitab kindlustada Euroopa identiteeti;

arvestades, et maastik on inimeste elukvaliteedi osana ühtviisi tähtis kõikjal: linnalistes ja maapiirkondades, degradeerunud ja rikkumata ning nii märkimisväärselt kaunitel kui ka harilikel aladel;

tõdedes, et põllumajanduse, metsanduse, tööstuse ja maavarade kaevandamise tehnoloogiate ning regionaal- ja linnaplaneerimise, transpordi, infrastruktuuride, turismi ning puhkemajanduse areng ehk üldisemalt muutused maailma majanduses kiirendavad sageli maastike ümberkujunemist;

soovides vastu tulla üldsuse soovile heatasemeliste maastike järele nagu ka soovile maastike kujunemises aktiivselt osaleda;

uskudes, et maastikud mängivad võtmerolli isikliku ja sotsiaalse heaolu tagamisel ning et maastike kaitsmisel, korraldamisel ja planeerimisel on kõigil nii õigusi kui ka kohustusi;

* Lissaboni leping, millega muudeti Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa ühenduse asutamislepingut, jõustus 1. detsembril 2009. Selle tulemusel tuleb mis tahes viidet Euroopa Majandusühendusele alates sellest kuupäevast lugeda kui viidet Euroopa Liidule.

arvestades loodus- ja kultuuripärandi kaitset ja korraldust, regionaal- ja ruumiplaneerimist ning kohalikke omavalitsusi ning piiriülest koostööd puudutavaid rahvusvahelisi õigusakte, eriti Euroopa looduskeskkonna ja looduslike elupaikade kaitse konventsiooni (sõlmitud Bernis 19. septembril 1979), Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni (sõlmitud Granadas 3. oktoobril 1985), Euroopa arhitektuuripärandi kaitse konventsiooni redaktsiooni (sõlmitud Vallettas 16. jaanuaril 1992), territoriaalsete kogukondade ja võimuorganite vahelise piiriülese koostöö Euroopa raamkonventsiooni (sõlmitud Madridis 21. mail 1980) ja selle lisaprotokolle, Euroopa kohaliku omavalitsuse hartat (sõlmitud Strasbourgis 15. oktoobril 1985), bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni (sõlmitud Rio de Janeiros 5. juunil 1992), maailma kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsiooni (sõlmitud Pariisis 16. novembril 1972) ning konventsiooni üldsuse juurdepääsust infole, osalemisest otsuste tegemisel ja juurdepääsust õigusemõistmisele keskkonna alal (sõlmitud Århusis 25. juunil 1998);

märkides, et Euroopa maastike kvaliteet ja mitmekesisus on ühiskondlik ressurss, mille kaitseks, korralduseks ja planeerimiseks on oluline teha koostööd;

soovides luua kõigi Euroopa maastike kaitset, korraldust ja planeerimist reguleerivat uut seaduslikku abinõu,

on kokku leppinud järgmises.

I peatükk – Üldsätted

Artikkel 1 – Mõisted

Käesolevas konventsioonis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a. „maastik“ tähendab inimese poolt tajutavat, looduslike ja/või inimtekkeliste tegurite toimel ning koosmõjul kujunenud iseloomulikku ala;
- b. „maastikupoliitika“ tähendab pädevate ametiasutuste väljendatud üldpõhimõtteid, strateegiaid ja suuniseid, mis võimaldavad võtta konkreetseid meetmeid maastike kaitseks, korralduseks ja planeerimiseks;
- c. „maastiku kvaliteedieesmärk“ tähendab üldsuse eelistusi ümbritseva maastiku omaduste suhtes väljendatuna pädevate ametiasutuste poolt;
- d. „maastikukaitse“ tähendab maastiku silmapaistvate või iseloomulike, loodus- ja/või kultuuripärandi poolest väärtuslike osade hoidmiseks ja säilitamiseks rakendatavaid tegevusi;
- e. „maastikukorraldus“ tähendab säästliku arengu põhimõtteist lähtuvat tegevust, mis tagab maastiku korrapärase hoolduse ning suunab ja ühtlustab seeläbi ühiskondlike, majanduslike ning keskkonnaprotsesside põhjustatud muutusi;
- f. „maastikuplaneerimine“ tähendab tulevikku suunatud tegevust maastike parendamiseks, taastamiseks või loomiseks.

Artikkel 2 – Reguleerimisala

Artikli 15 sätete kohaselt kohaldub käesolev konventsioon osalisriikidele kogu nende territooriumil, hõlmates nii looduslikke, linnalisi kui linnalähedasi alasid. See käsitleb maismaad, siseveekogusid ja merealasid ning puudutab nii silmapaistvaid, harilikke kui ka degradeerunud maastikke.

Artikkel 3 – Eesmärgid

Konventsiooni eesmärk on edendada maastike kaitset, korraldust ja planeerimist ning organiseerida Euroopa maastikualast koostööd.

II peatükk – Riiklikud meetmed

Artikkel 4 – Vastutuse jaotus

Iga osalisriik rakendab seda konventsiooni, eriti selle artikleid 5 ja 6, vastavalt oma võimujaotusele, konstitutsioonilistele põhimõtetele ja administratiivsetele meetmetele, pidades seejuures silmas subsidiaarsuse printsiipi ning võttes arvesse Euroopa kohaliku omavalitsuse hartat. Käesoleva konventsiooni sätetes mõõndusi tegemata viib iga osalisriik konventsiooni rakendamise kooskõlla omaenda poliitiliste strateegiatega.

Artikkel 5 – Üldmeetmed

Iga konventsiooniosaline kohustub:

- a. looma õiguslikud alused selle jaoks, et näidata maastiku olulisust inimeste elukeskkonna osana, kultuuri- ja looduspärandi mitmekesisuse väljendusena ning identiteedi alusena;
- b. looma ja rakendada maastikupoliitikat, mille eesmärk on maastikukaitse, -korraldus ja -planeerimine artiklis 6 nimetatud erimeetmeid tarvitusele võttes;
- c. looma võimalusi üldsuse, kohalike ja piirkondlike ametiasutuste ning käesoleva artikli lõikes b mainitud maastikupoliitika väljatöötamisest ning rakendamisest huvitatud muude osapoolte kaasamiseks;
- d. integreerima maastikku regionaal- ja linnaplaneerimise poliitikasse, kultuuri-, keskkonna-, põllumajandus-, sotsiaal- ja majanduspoliitikasse ning mis tahes muu valdkonna poliitikasse, millel võib olla maastikule otsene või kaudne mõju.

Artikkel 6 – Erimeetmed

A Teadlikkuse tõstmine

Iga konventsiooniosaline kohustub tõstma kodanikuühiskonna, eraõiguslike organisatsioonide ning ametiasutuste teadlikkust maastike väärtusest, rollist ja muutustest.

B Väljaõpe ja haridus

Iga konventsiooniosaline kohustub edendama:

- a. maastike hindamise ja korralduse spetsialistidele pakutavat väljaõpet;
- b. maastikupoliitika, -kaitse, -korralduse ja -planeerimise alaste multidistsiplinaarsete koolituste korraldamist era- ja avaliku sektori ning muude asjaomaste ühingute esindajatele;
- c. maastike väärtusi ning nende kaitset, korraldust ning planeerimist käsitlevate kooli- ja ülikoolikursuste korraldamist vastavate õppeainete raames.

C Maastike identifitseerimine ja hindamine

1. Kaasates huvitatud osapooli aktiivselt, nagu sätestatud artikli 5 lõikes c, ning püüdes suurendada teadmisi oma maastikest, kohustub iga konventsiooniosaline:

- a. i identifitseerima oma territooriumi maastikud;
- ii analüüsima nende omadusi ning neid ümberkujundavaid jõude ja mõjureid;
- iii jälgima muutusi;

b. hindama identifitseeritud maastikke, võttes arvesse asjaomaste huvirühmade ning kohalike elanike poolt maastikele omistatud väärtusi.

2. Maastike identifitseerimisel ja hindamisel toimub artikli 8 kohaselt Euroopa tasandil konventsiooniosaliste vahel kogemuste ja meetodikate vahetus.

D Maastiku kvaliteedieesmärgid

Iga konventsiooniosaline kohustub vastavalt artikli 5 lõikele c toimunud avaliku arutelu järel määrama identifitseeritud ja hinnatud maastikele kvaliteedieesmärgid.

E Rakendamine

Maastikupoliitika elluviimiseks kohustub iga konventsiooniosaline juurutama maastikukaitsele, -korraldusele ja/või -planeerimisele suunatud abinõusid.

III peatükk – Euroopa koostöö

Artikkel 7 – Rahvusvahelised strateegiad ja programmid

Konventsiooniosalised kohustuvad tegema rahvusvaheliste strateegiate ja programmide raames koostööd maastikuaspektide arvestamisel ning vajaduse korral maastikuküsimuste tõstatamisel.

Artikkel 8 – Vastastikune abi ja infovahetus

Konventsiooniosalised kohustuvad tegema koostööd, tõhustamaks käesoleva konventsiooni muudes artiklites sätestatu täitmiseks vajalikke meetmeid, sealjuures eelkõige:

- a. pakkuma üksteisele tehnilist ja teaduslikku maastikualast abi kogemuste ning uurimisprojektide tulemuste kogumise ja vahetamise teel;
- b. edendama maastikuala spetsialistide vahetust, iseäranis väljaõppe ja teabe saamise eesmärgil;
- c. vahetama teavet kõigis käesoleva konventsiooni sätetega reguleeritud küsimustes.

Artikkel 9 – Piiriülesed maastikud

Konventsiooniosalised edendavad kohalikul ja piirkondlikul tasandil piiriülest koostööd ning töötavad vajadusel välja ja teostavad ühiseid maastikuprojekte.

Artikkel 10 – Konventsiooni rakendamise järelevalve

1. Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee määrab konventsiooni rakendamise järelevalve eest vastutama Euroopa Nõukogu statuudi artikli 17 alusel asutatud pädevad eksperdikomiteed.
2. Pärast iga eksperdikomiteede kohtumist edastab Euroopa Nõukogu peasekretär Ministrite Komiteele aruande tehtud tööst ja konventsiooni toimimisest.
3. Eksperdikomiteed teevad Ministrite Komiteele ettepaneku Euroopa Nõukogu maastikuauhinna määramise kriteeriumide ja reeglite kohta.

Artikkel 11 – Euroopa Nõukogu maastikuauhind

1. Euroopa Nõukogu maastikuauhind on tunnustus kohalikele ja piirkondlikele ametiasutustele ja nende ühendustele, kes on käesoleva konventsiooni osalisriigi maastikupoliitika raames rakendanud püsivalt toimivaid tegevuskavasid või meetmeid maastiku kaitseks, korralduseks ja/või planeerimiseks ning näidanud sellega eeskuju teiste Euroopa piirkondlike ametiasutustele. Auhinna võib määrata ka maastikukaitset, -korraldust või -planeerimist märkimisväärselt edendanud vabaihendustele.
2. Euroopa Nõukogu maastikuauhinna taotlusi esitavad konventsiooniosalised artiklis 10 nimetatud eksperdikomiteedele. Piiriüleste alade kohalikud ja piirkondlikud ametiasutused ning nende ühendused võivad auhinnale kandideerida eeldusel, et nad korraldavad kõnealust maastikku ühiselt.
3. Ministrite Komitee määrab ja avaldab artiklis 10 nimetatud eksperdikomiteede esitatavate ettepanekute alusel Euroopa Nõukogu maastikuauhinna andmise kriteeriumid, võtab vastu vastavad reeglid ning määrab auhinna saaja.
4. Euroopa Nõukogu maastikuauhind antakse eesmärgiga innustada selle saajat tagama kõnealuse maastiku säästlikku kaitset, korraldust ja/või planeerimist.

IV peatükk – Lõppsätted

Artikkel 12 – Seos teiste dokumentidega

Käesolev konventsioon ei piira rangemate nõuete kehtestamist maastikukaitsele, -korraldusele ja planeerimisele muudes olemasolevates või tulevastes siduvates riiklikes või rahvusvahelistes dokumentides.

Artikkel 13 – Allkirjastamine, ratifitseerimine ja jõustumine

1. Käesolev konventsioon avatakse allkirjastamiseks Euroopa Nõukogu liikmesriikidele. Konventsioon kuulub ratifitseerimisele, vastuvõtmisele või heakskiitmisele. Ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmisdokumendid antakse hoiule Euroopa Nõukogu peasekretärile.
2. Konventsioon jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil kümme Euroopa Nõukogu liikmesriiki on kooskõlas käesoleva artikli eelmises lõikes tooduga avaldanud nõusolekut konventsiooniga liituda.

3. Iga allakirjutanud riigi suhtes, kes järgnevalt väljendab oma nõusolekut end konventsiooniga siduda, jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmisdokumendi hoiuleandmise päevast.

Artikkel 14 – Liitumine

1. Käesoleva konventsiooni jõustumise järgselt võib Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee kutsuda Euroopa Ühendust ja iga Euroopa Nõukogu liikmesriikide hulka mittekuuluvat Euroopa riiki ühinema konventsiooniga Euroopa Nõukogu statuudi artikli 20 punktis d viidatud hääleteenamuse ja Ministrite Komitees esindatud osalisriikide ühehäälese otsuse alusel.

2. Iga liituda sooviva riigi või Euroopa Ühenduse suhtes jõustub konventsioon selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele liitumisdokumendi hoiuleandmisest Euroopa Nõukogu peasekretärile.

Artikkel 15 – Territoriaalne kohaldamine

1. Iga Euroopa Ühenduse riik võib allkirjastamisel või ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, heakskiitmis- või liitumisdokumendi hoiuleandmisel täpsustada territooriumi või territooriume, millele konventsioon kohaldub.

2. Iga osalisriik võib mis tahes hilisemal kuupäeval laiendada Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatud avaldusega käesolevat konventsiooni muudele avalduses märgitud territooriumidele. Konventsioon jõustub vastava territooriumi suhtes selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil Euroopa Nõukogu peasekretär sai vastava avalduse kätte.

3. Iga eelneva kahe lõike alusel tehtud avalduse vastava territooriumi kohta saab tühistada Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatud teatega. Tühistamine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil Euroopa Nõukogu peasekretär sai vastava teate kätte.

Artikkel 16 – Denonsseerimine

1. Iga osalisriik võib käesoleva konventsiooni Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatud teatega mis tahes ajahetkel denonsseerida.

2. Denonsseerimine jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil Euroopa Nõukogu peasekretär sai vastava teate kätte.

Artikkel 17 – Muudatused

1. Kõik konventsiooniosalised või artiklis 10 nimetatud eksperdikomiteed võivad teha ettepanekuid konventsiooni muutmiseks.

2. Igast muudatusettepanekust teavitatakse Euroopa Nõukogu peasekretäri, kes edastab selle Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, teistele konventsiooniosalistele ning igale käesoleva konventsiooniga artikli 14 sätete alusel ühinema kutsutud riigile, mis ei ole Euroopa Nõukogu liikmesriik.

3. Artiklis 10 nimetatud eksperdikomiteed hindavad kõiki esitatud muudatusettepanekuid ja edastavad konventsiooniosaliste esindajate kolmeneljandikulise häälteenamusega vastu võetud teksti Ministrite Komiteele vastuvõtmiseks. Kui Ministrite Komitee on muudatuse vastu võtnud Euroopa Nõukogu statuudi artikli 20 punktis d sätestatud häälteenamusega ja Ministrite Komitees esindatud osalisriikide ühehäälese otsusega, siis edastatakse tekst konventsiooniosalistele heakskiitmiseks.

4. Iga muudatus jõustub selle heaks kiitnud konventsiooniosalistele selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil kolm Euroopa Nõukogu liikmesriiki on muudatuse vastuvõtmisest teavitanud peasekretäri. Iga konventsiooniosalise suhtes, kes kiidab muudatuse heaks hiljem, jõustub muudatus selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil antud konventsiooniosaline on muudatuse vastuvõtmise jõustumisest teavitanud peasekretäri.

Artikkel 18 - Teavitamine

Euroopa Nõukogu peasekretär teavitab Euroopa Nõukogu liikmesriike, iga riiki ja Euroopa Ühendust, kes on selle konventsiooniga ühinenud:

- a. igast allkirjastamisest;
- b. igast ratifitseerimis-, vastuvõtmis-, heakskiitmis- või liitumisdokumendi hoiuleandmisest;
- c. igast käesoleva konventsiooni jõustumisest vastavalt artiklitele 13, 14 ja 15;
- d. igast artikli 15 alusel tehtud avaldusest;
- e. igast artikli 16 alusel toimunud denonsseerimisest;
- f. igast muudatusettepanekust, artikli 17 alusel vastu võetud muudatusest ja muudatuse jõustumise kuupäevast;
- g. mis tahes muust selle konventsiooniga seotud toimingust, teatest, teabest või teatisest.

Ülaltoodu kinnituseks on selleks nõuetekohaselt volitatud isikud käesolevale konventsioonile alla kirjutanud.

Koostatud 20. oktoobril 2000. aastal Firenzes inglise ja prantsuse keeles samaväärsete tekstidena ühes eksemplaris, mis antakse hoiule Euroopa Nõukogu arhiivi. Euroopa Nõukogu peasekretär edastab kinnitatud koopiad igale Euroopa Nõukogu liikmesriigile ja Euroopa Ühendusele või mis tahes muule käesoleva konventsiooniga ühinema kutsutud riigile.